

Predavanje 11

Umetnost gotike: skulptura i vitraž

Rana gotika 1140-1190

Visoka gotika 1190-1300

Pozna gotika 1300-1500

Chartres (Šartr) katedrala
(pogled sa SZ), Francuska,
početa 1134;
obnovljena posle 1194.

Portal kraljeva, zapadna fasada, katedrala u Šartru, Francuska, 1145-55.

**Portal kraljeva, zapadna fasada, katedrala u Šartru, Francuska, 1145-55.
Skulpture na dovratnicima: Starozavetni kraljevi i kraljice**

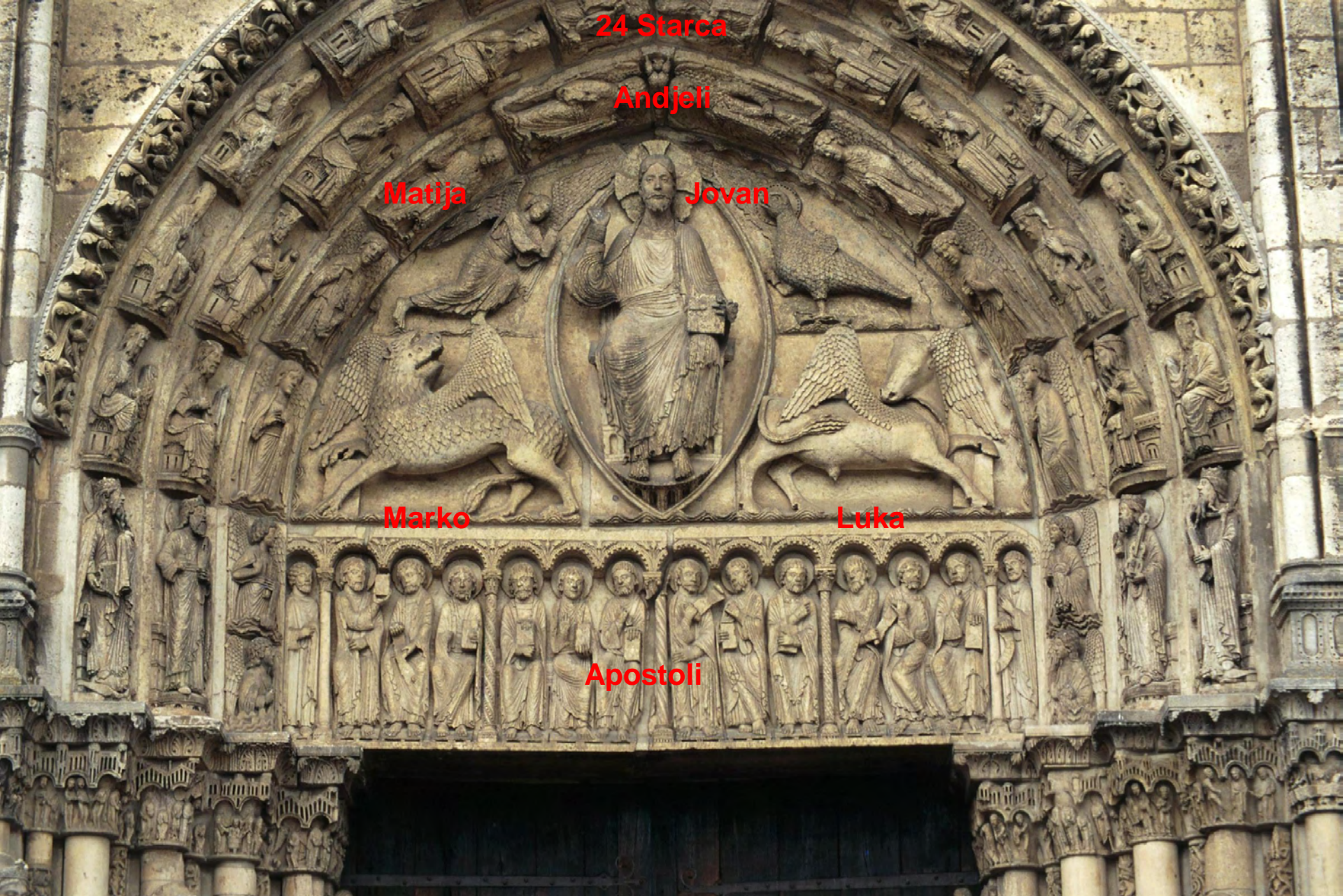
**Portal kraljeva,
katedrala u Šartru, Francuska, 1145-55.
Skulpture na dovratniku centralnog ulaza:
Starozavetni kraljevi i kraljice**

Portal kraljeva, katedrala u Šartru,
Francuska, 1145-55.
Skulpture na dovratniku centralnog ulaza:
Starozavetni kraljevi i kraljice

**Drugi dolazak Hristov,
Centralni timpanon Portala kraljeva, katedrala u Šartru, Francuska, 1145–1155.**

24 Starca

Andjeli

Matija

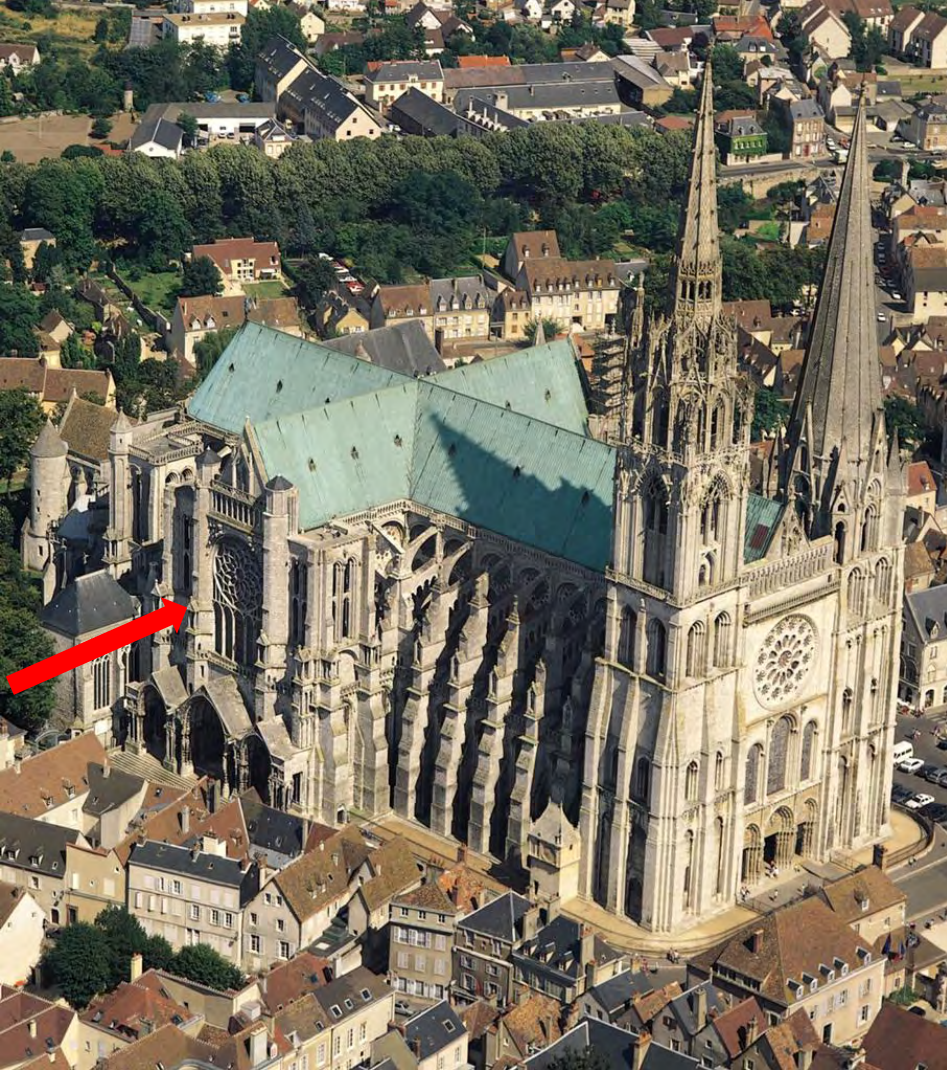
Jovan

Marko

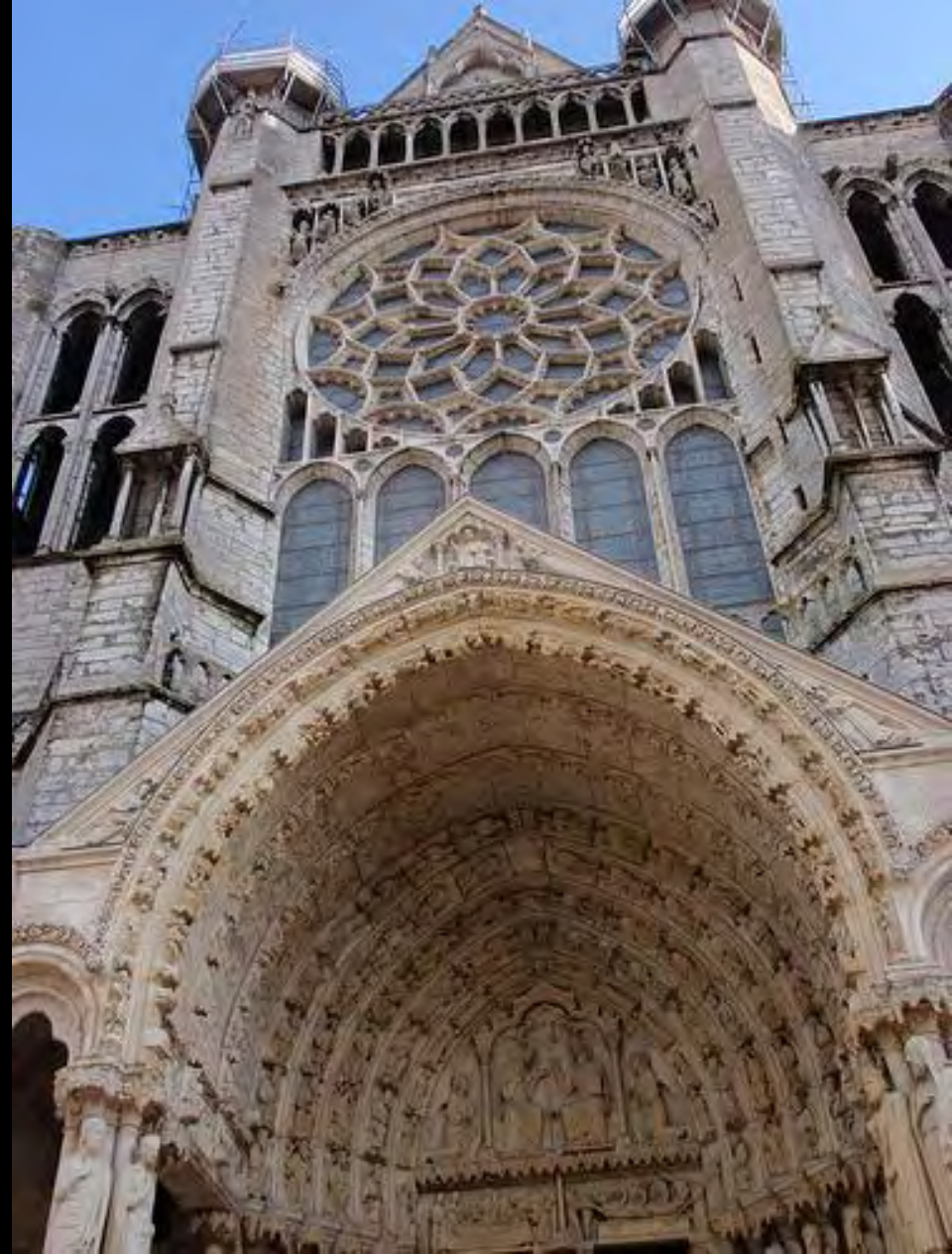
Luka

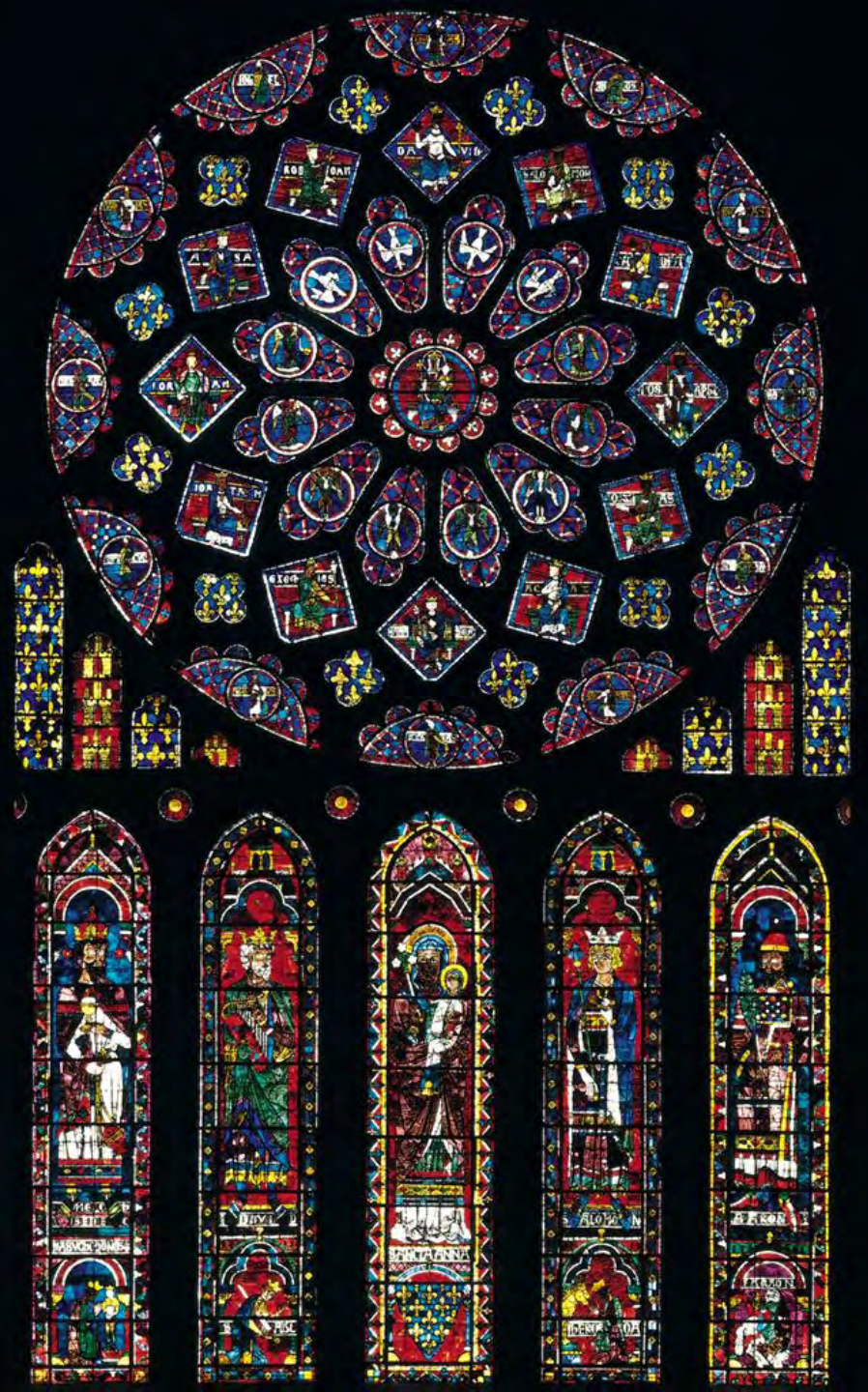
Apostoli

Drugi dolazak Hristov,
Centralni timpanon Portala kraljeva, katedrala u Šartru, Francuska, 1145–1155.

“Ruža Francuske”, rozeta i prozor,
severni transept, Šartr katedrala,
Šartr, Francuska, ca. 1220.
Vitraž, **rozeta prečnika oko 13.1 m.**

“Ruža Francuske”, rozeta i prozor,
severni transept, Šartr katedrala,
Šartr, Francuska, ca. 1220.
Vitraž, rozeta prečnika oko 13.1 m.

Kartak pregled razvoja vitraža do 1235.

Hrist iz opatije Lorsch, kasni X ili XI v. Pretpotavlja se da je ovo najranije sačuvani figurativni vitraž u Zapadnoj Evropi.

I v.p.n.e

Izum duvanja stakla

Kraj VII v.

Biskup Benedict dovodi staklare sa kontinenta u Northumbriu, jer su zastakljeni prozoro dotad bili nepoznati u Engleskoj.

768. g.

Opat Katbert od Durama piše arhibiskupu od Mainca da zatraži veštog staklara i svirača citre.

Hrist iz opatije
Wissembourg (Alsace)
ca. 1060.

1150-1235. Eksplozija vitraža

Šartr:

150 prozora sa vitražima
površine 2600 m²

Do danas su preživeli značajni ostaci
velikih vitražnih programa u:

Bourges (Buržu)

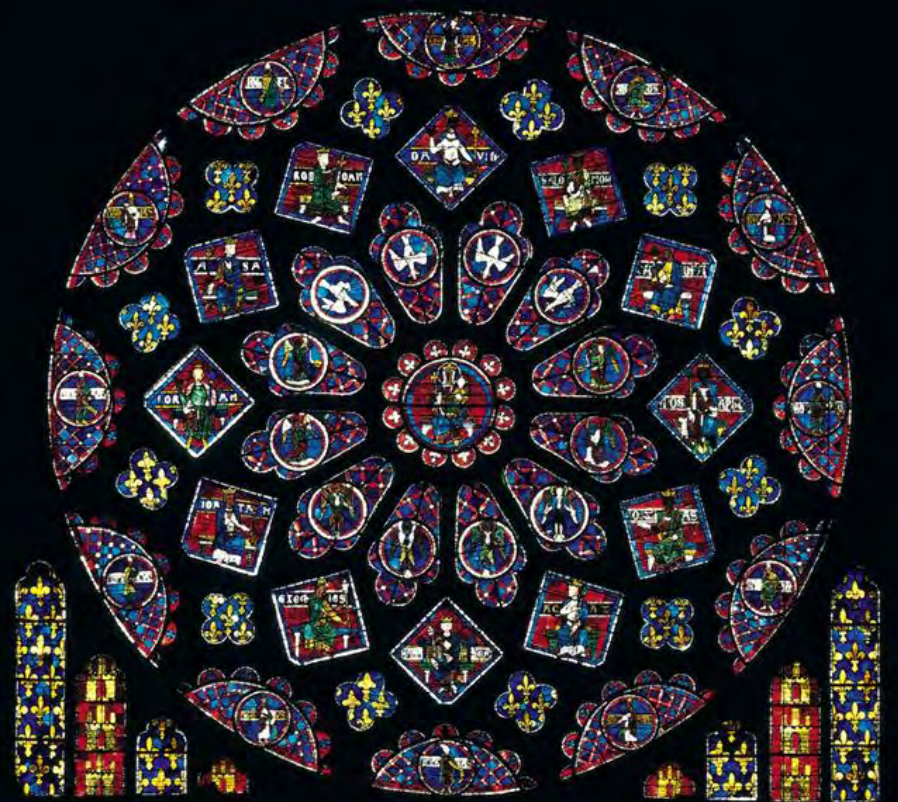
Laon (Laonu)

Reims (Remzu)

Notre Dame, Paris

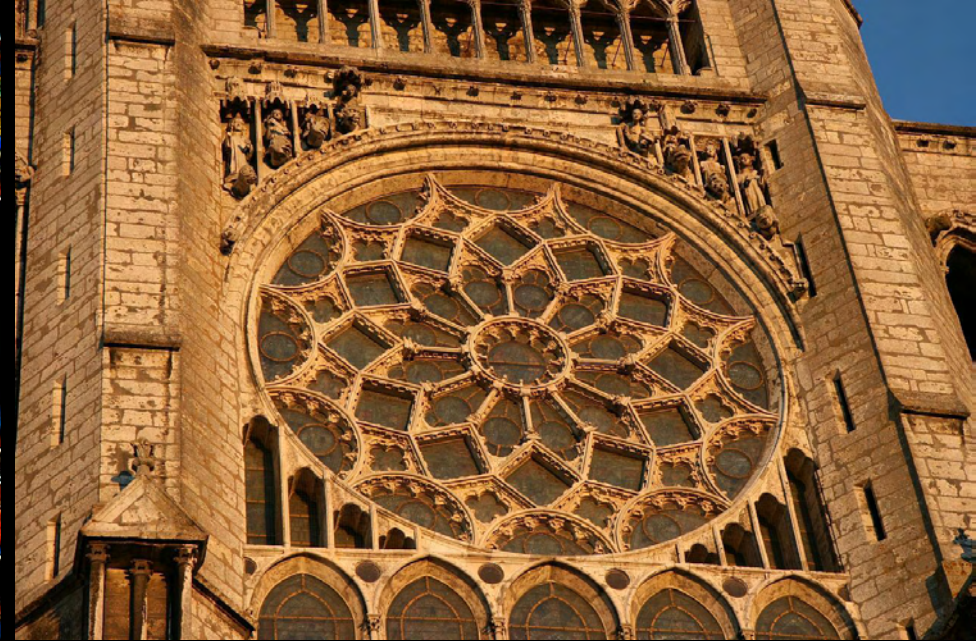
Sens (Sensu)

Canterbury (Kenterberiju)

“Ruža Francuske”, detalj rozete,
severni transept, Šartr katedrala,
Šartr, Francuska, ca. 1220.

Vitraž, rozeta prečnika oko 13.1 m.

“Ruža Francuske”, detalj rozete,
severni transept, Šartr katedrala,
Šartr, Francuska, ca. 1220.
Vitraž, rozeta prečnika oko 13.1 m.

“Ruža Francuske”, detalj rozete,
severni transept, Šartr katedrala,
Šartr, Francuska, ca. 1220.

Vitraž, rozeta prečnika oko 13.1 m.

Prva 1/2 XII v.

Teofil u delu
De diversarum artium schedula
(O različitim umetnostima),
daje prvi detaljni opis pavljenja vitraža.

Le Mans. Prozor Uspenja.
ca. 1120?

Kako napraviti vitraž, po uputstvu sveštenika Theophilus-a

Sastojci:

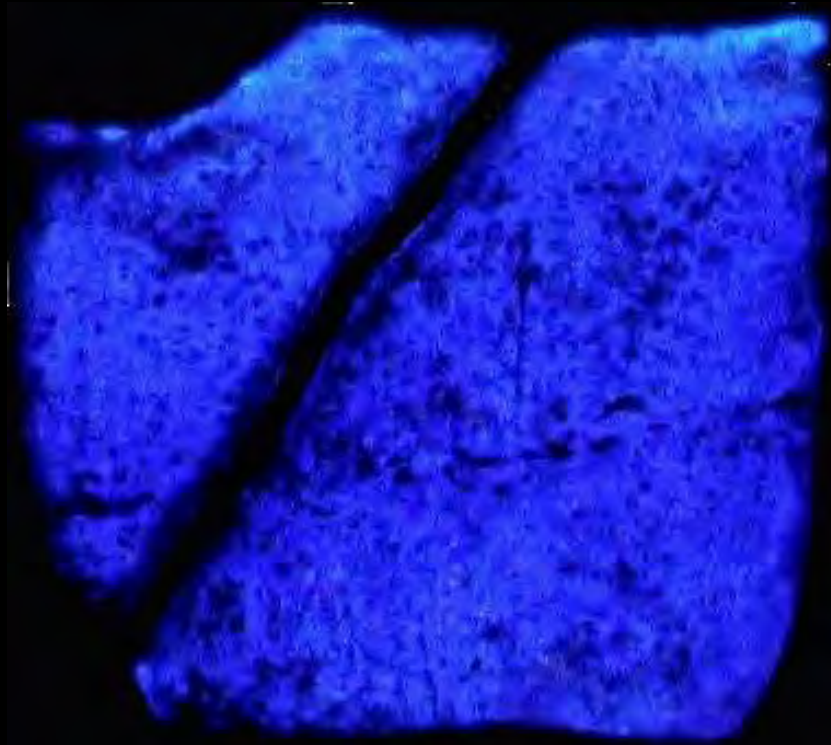
1 mera peska

2-3 mere pepela od odredjenih i dostupnih biljaka (morske alge, paprat, drveni ugalj....), u zavisnosti od zeljenih osobina ...

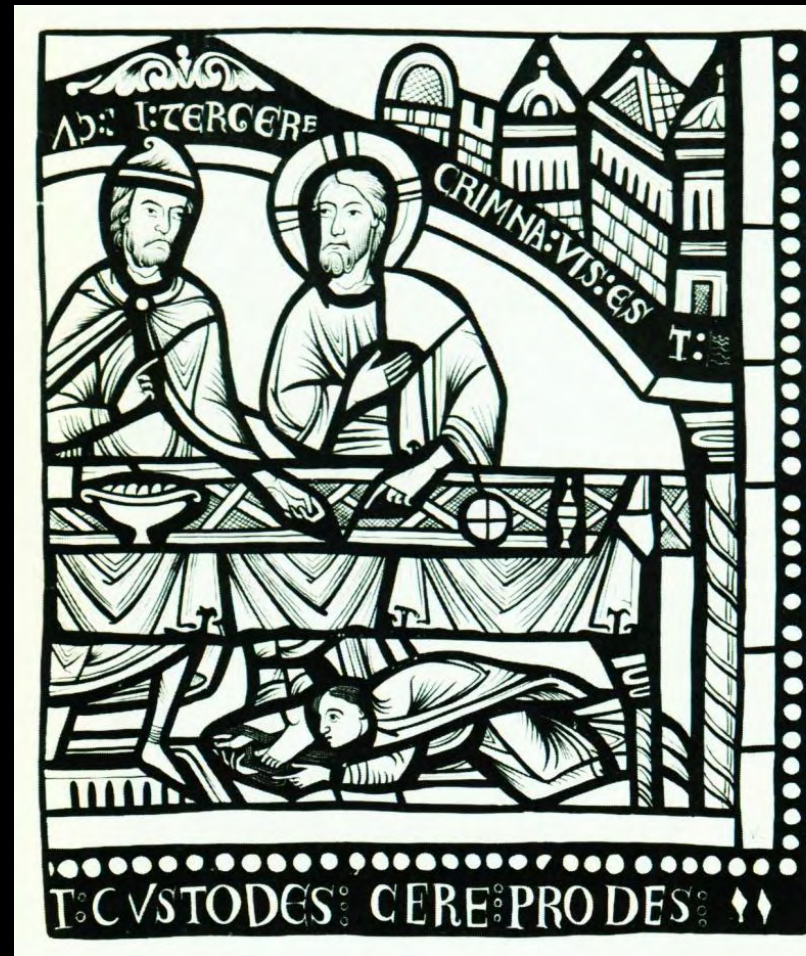

Nacrtaj svoju sliku u punoj razmeri na beloј dasci, uključujući i mesta olova i detalje koji će kasnije biti naslikani na površinama. Stavi staklo preko crteža i precrtaj obris svakog komada koji će imati boju postavljenog stakla. Uradi isto za sve boje.

Uzmi usijano gvoždje da isečeš staklo na približnu meru i doteraj ivice turpijom. Stavi svaki obradjeni komad na njegovo mesto na tabli.

Dva komada stakla iz Šartra sa oturpjenim ivicama

Moderni nacrt jednog staklenog panela iz Burža.

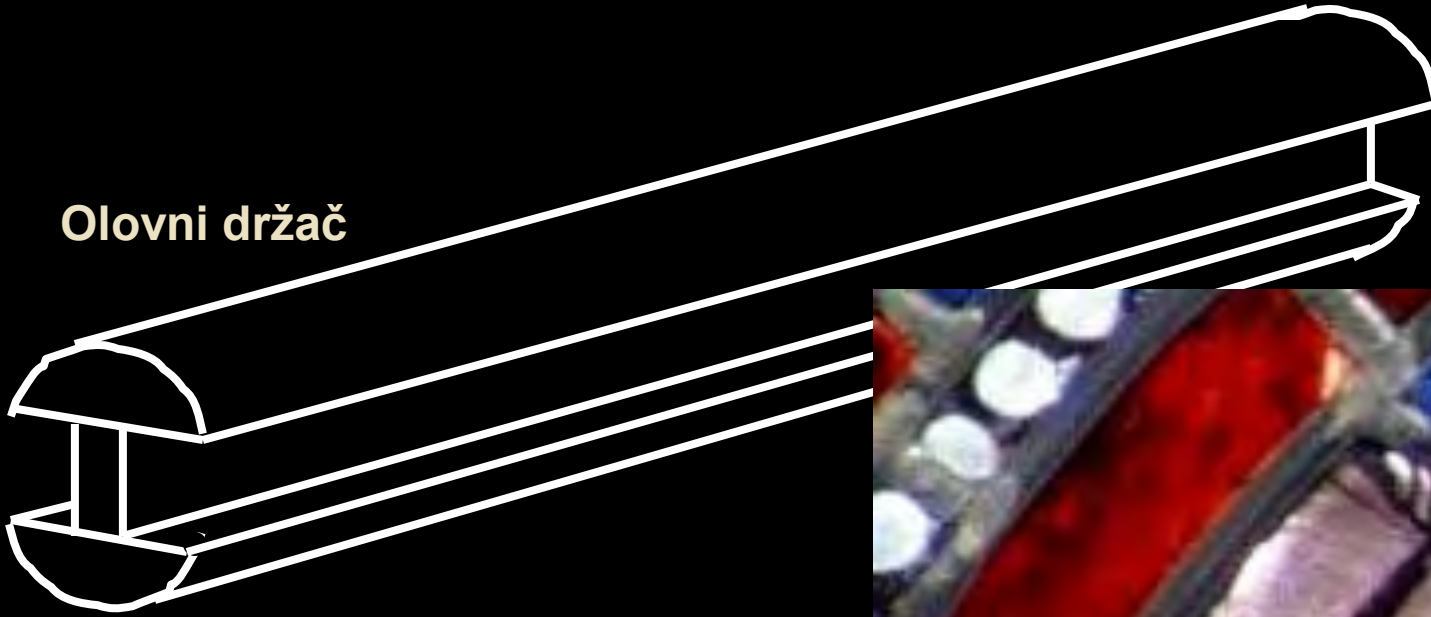

Za natpise i fine detalje pokrij celu površinu neprozirnom bojom, pa onda drškom četkice izgrebi boju da dobiješ željenu šaru.

Andjeo sa kandilom.
Lanac je izgreben iz crne površine. (Laon).

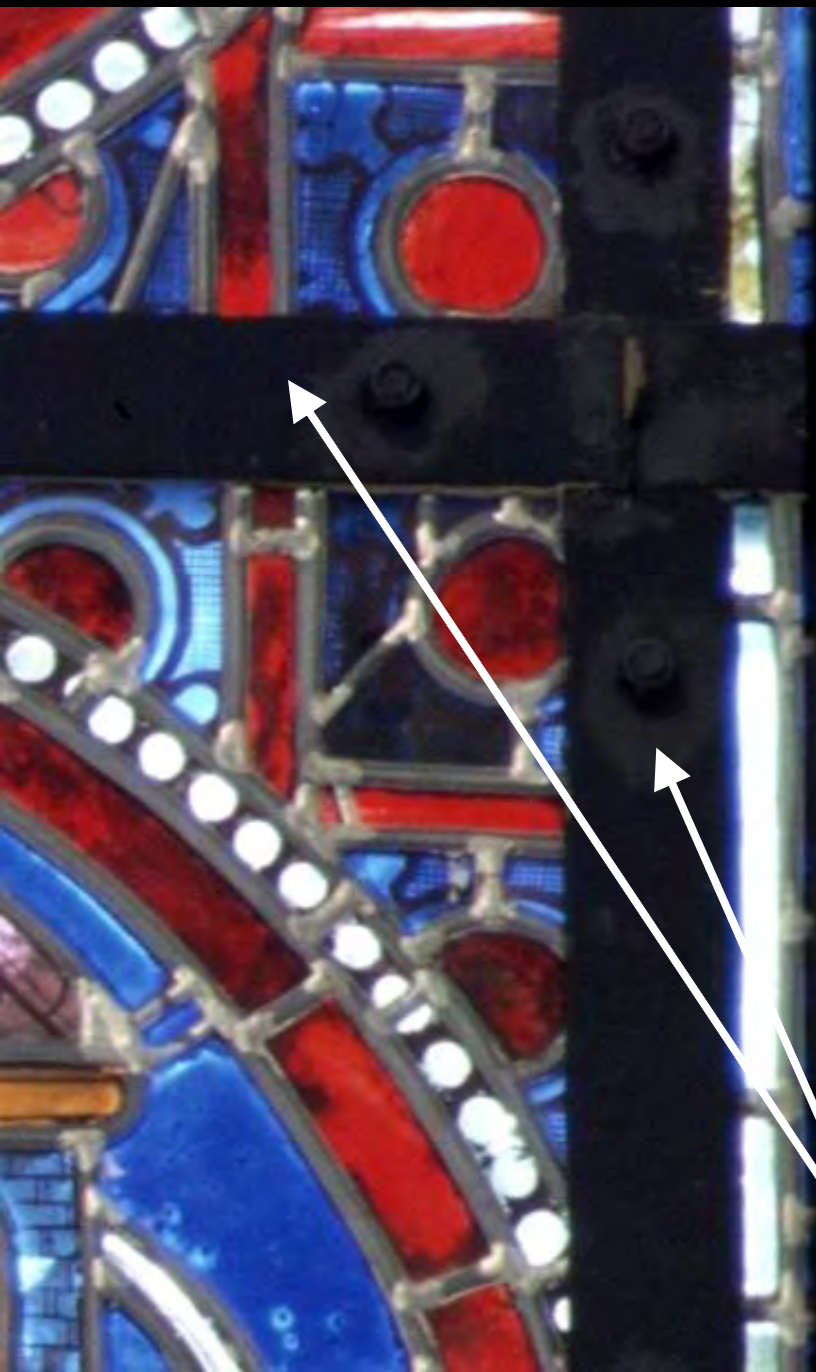
**Sastavi komade olovnom držačima (trake u obliku I-profila) koje si prethodno izlio.
Zavari svaki spoj dok ne sastaviš panel.**

Olovni držač

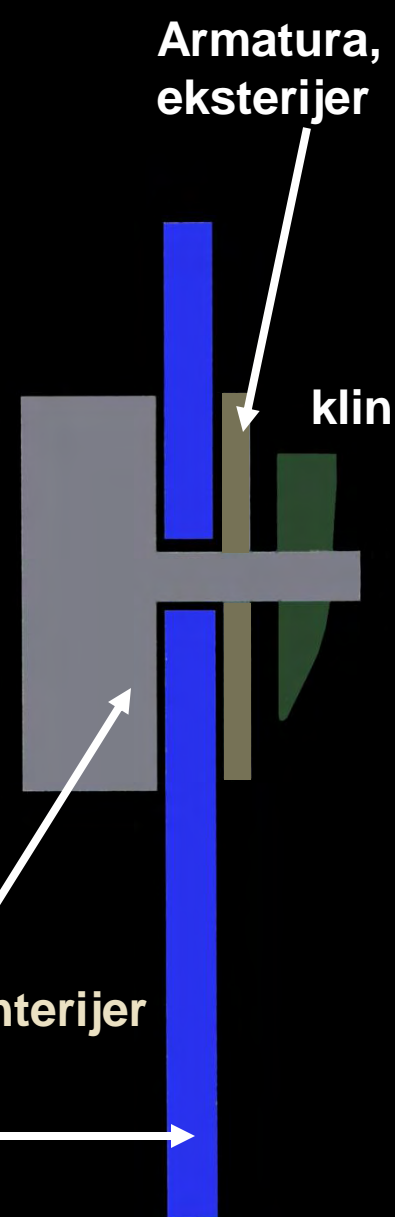

**Laon katedrala,
Detalj koji pokazuje zavarene spojeve
olovnih držača.**

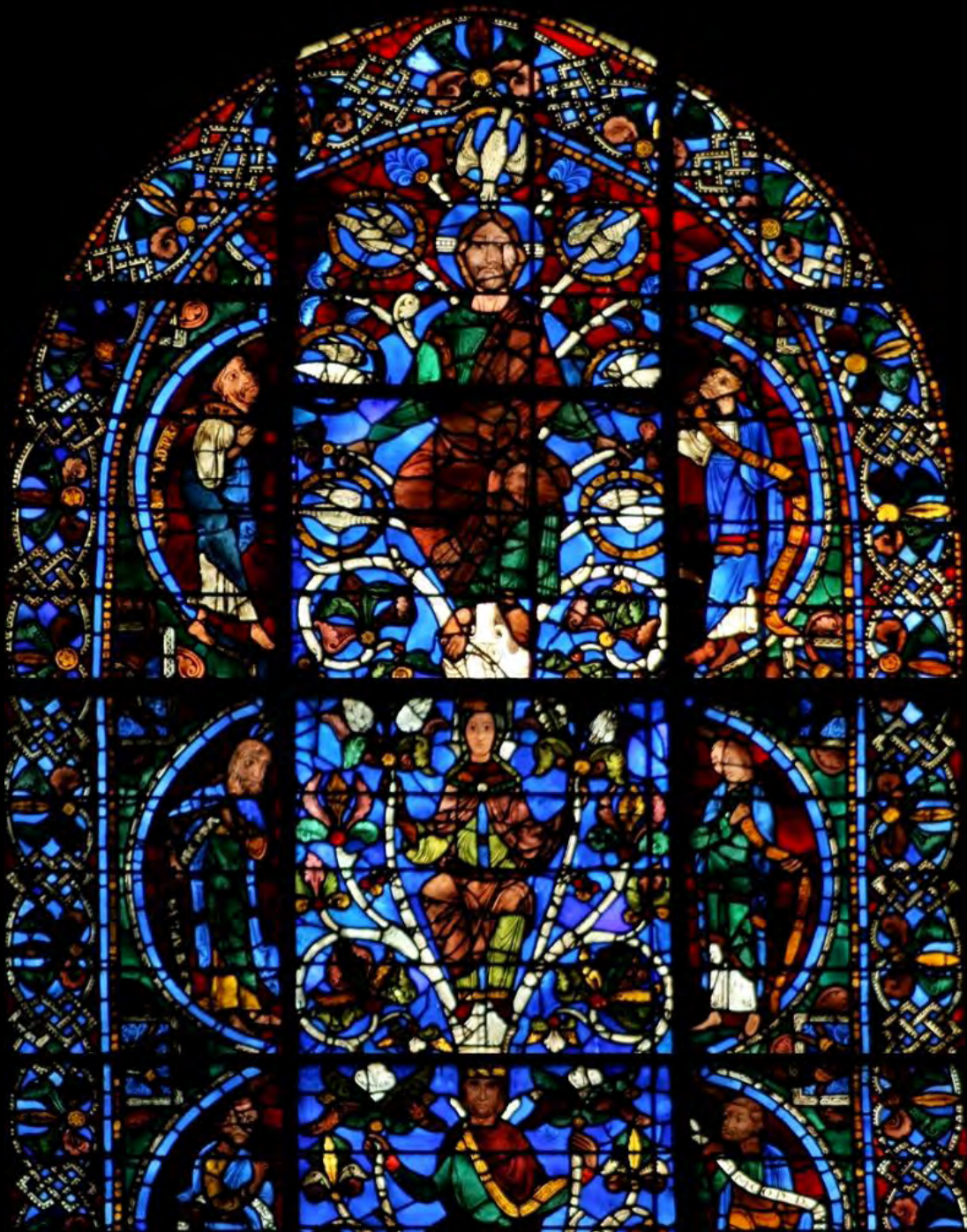
Za svaki prozor moraš obezbediti gvozdenu armaturu. Ona treba da ima spoljašnji i unutrašnji okvir, od kojih se jedan može skinuti. Stavi panel na nepomični okvir, onda pokretni deo stavi na staklo i priveži oba klinovima tako da se stakleni panel drži čvrsto izmedju ova dva rama.

Izgled armature iz unutrašnjosti, Laon katedrala.

Šartr katedrala, Ponovno stavljanje vitraža posle Drugog svetskog rata

OPASNOSTI i IZAZOVI ZA UMETNIKA:

Širina gvozdene armature

Ako je armatura suviše vidljiva, ona može da razbije kompoziciju i da napravi sliku teško prepoznatljivom. Dizajn prozora mora unapred da uračuna i nadomesti ovaj negativan uticaj.

Drvo Jesejevo, prozor zapadne fasade, Šartr, Francuska, ca. 1170, sa bočnim panelima iz XIII v., visina 4.9m (16').

OPASNOSTI i IZAZOVI:

Krt materijal sa kojim je teško raditi. Duboke krivine, kao ove na slici dole, su pogotovo riskantne za sečenje.

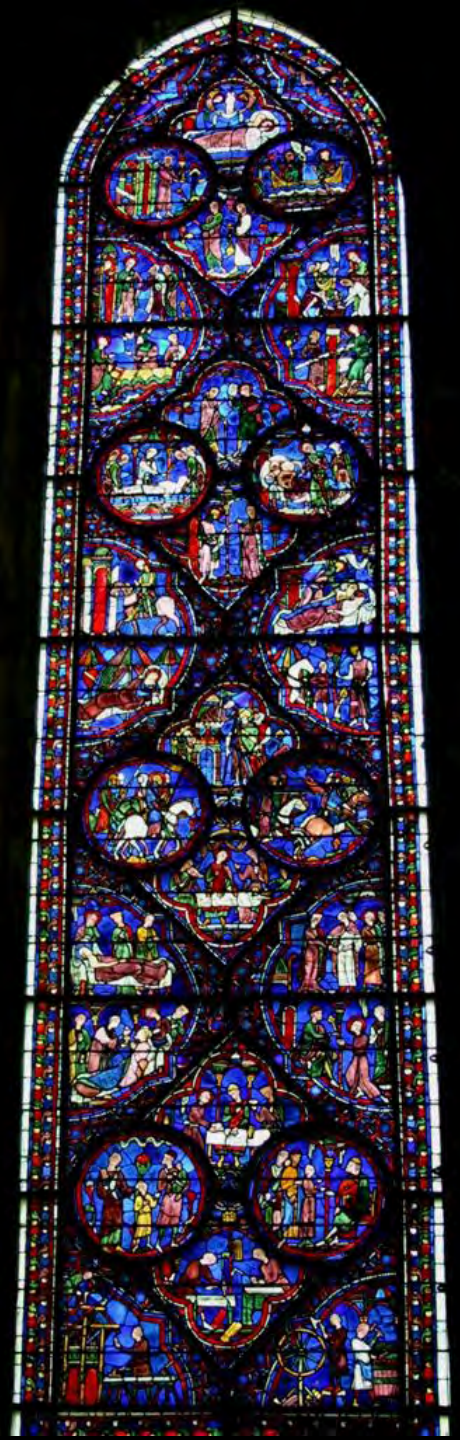
Nejednako prodiranje svetlosti kroz različite boje. Belo je mnogo svetlije od ostalih boja, što često uneravnateži ukupan vizuelni efekat.

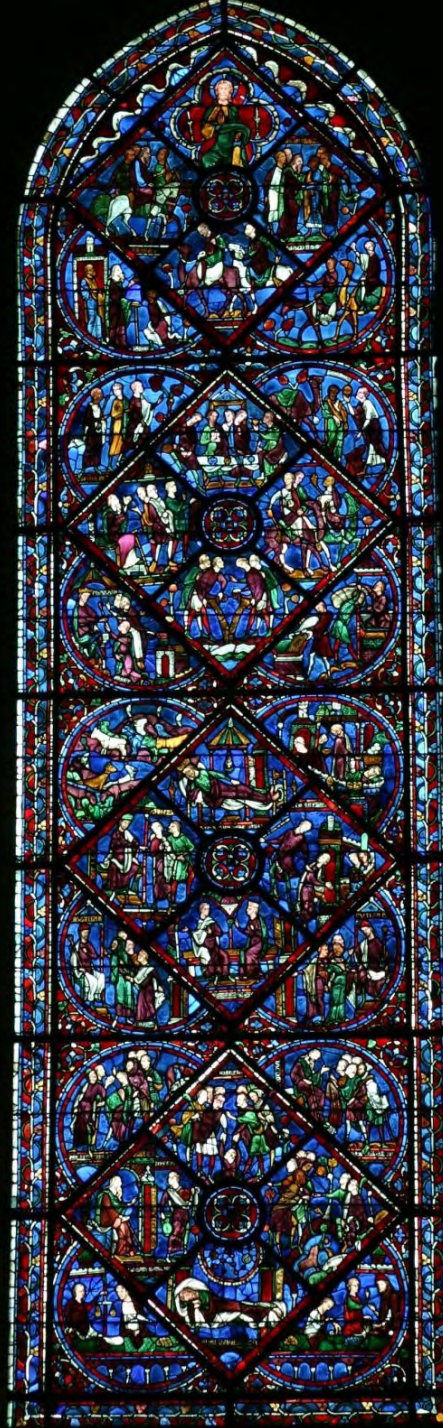
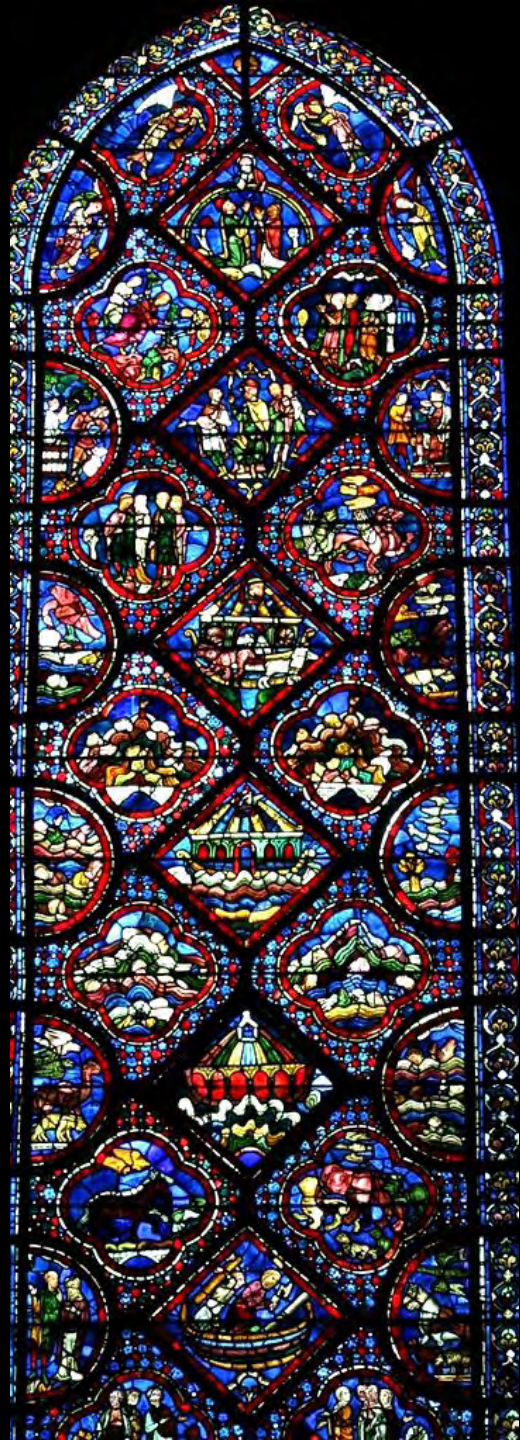
LEK:

Upotreba malih komada belog stakla i njihova ravnomerna rasopredjenost po panelu.

Fragment bordure, Saint Denis.

DALJE:

Razlike u zasićenosti i
intenzitetu boja;
ograničena paleta boja.

Prozor Noja (levo)
Ima osetno topliju paletu
boja od Josifovog
prozora (desno).

ROBERT DE LUZARCHES, THOMAS DE CORMONT, and RENAUD DE CORMONT, Zapadna fasada Amiens (Amijen) katedrale, Amiens, Francusak, početo 1220.

Hrist (*Beau Dieu*), trimo centralnog portala,
zapadna fasada, ca. 1220-1235.
Amiens (Amijen) katedrala, Francuska.

Visoka gotika
1190-1300

Zapadna fasada
Reims (Remz) katedrale ,
Reims, Francuska,
ca. 1225–1290.

Glavni brod, Reims (Remz)katedrala, Reims, Francuska, početa 1211; gl. brod 1220.

Zapadna fasada , centralni portal Reims (Remz) katedrale, Reims, Francuska, ca. 1225–1290.

Zapadna fasada , centralni portal Reims (Remz) katedrale, desna strana:
Blagovesti (levi par: Marija [desno] c. 1245, andjeo [levo] c. 1255),
Sretenje (desni par: Marija [levo] and Elizabeta [desno] c. 1230)

**Sretenje: desni par: Marija (levo) and
Elizabeta (desno), c. 1230.
Zapadna fasada , centralni portal Reims
(Remz) katedrale, desna strana.**

